

Οι συνέπειες της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης του 1204 - Φραγκοκρατία

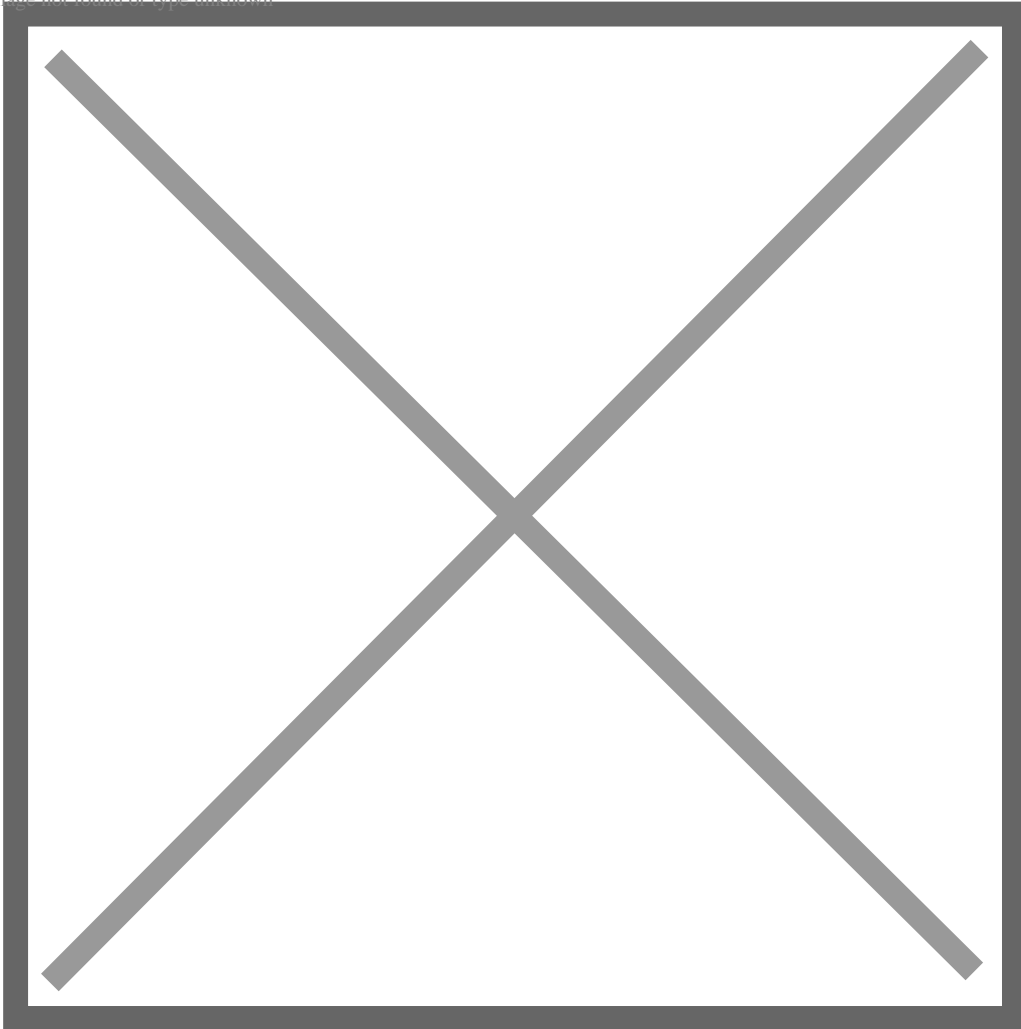
/ [Πεμπτουσία](#)

Στο Τρίτο Κεφάλαιο περιγράφεται μια περίοδος μεγάλης δοκιμασίας για την Εκκλησία της Ελλάδος, η Φραγκοκρατία (1204-1470). Ήδη έχει προηγηθεί το Σχίσμα των δύο Εκκλησιών, Δυτικής-Καθολικής και Ανατολικής-Ορθόδοξης και ανάμεσά τους έχει αναπτυχθεί μεγάλη καχυποψία.

Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204) και τη διαίρεση του μεγαλύτερου μέρους της Ελλάδος σε λατινικά βασίλεια, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας βρέθηκε κάτω από την καταπίεση του λατινικού κλήρου, ο οποίος θεώρησε ότι οι συνθήκες ήταν κατάλληλες για να επιστρέψουν οι «σχισματικοί» Έλληνες στην παπική δικαιοδοσία.

Image not found or type unknown

Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204 από τους Σταυροφόρους.

Στην Κωνσταντινούπολη τοποθετήθηκε λατίνος Πατριάρχης και στην ελλαδική επικράτεια εκδιώχθηκαν οι Ορθόδοξοι ιεράρχες και τη θέση τους πήραν λατίνοι. Όπως προκύπτει όμως, η επιβολή αυτή δεν κατάφερε να αλλάξει το φρόνημα του λαού, το οποίο παρέμεινε στη συντριπτική του πλειονότητα ορθόδοξο.

Οι λατίνοι ανακατένειμαν τις εκκλησιαστικές δικαιοδοσίες και αυτό έφερε μεγάλη σύγχυση στα εκκλησιαστικά πράγματα. Οι αυθαιρεσίες του λατινικού κλήρου σε πολλές περιπτώσεις ήταν τόσο μεγάλες, που ακόμη και οι Φράγκοι ηγεμόνες πήραν μέτρα περιστολής της εξουσίας τους.

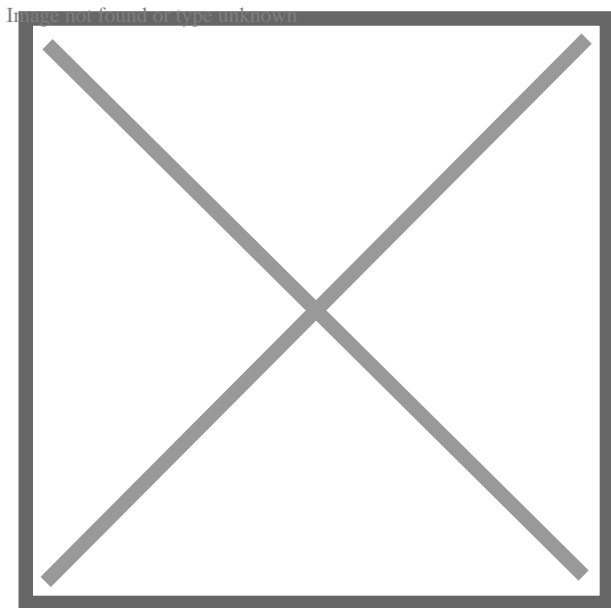
Μάλιστα, συγκλήθηκαν και δύο συνέδρια στη Ραβεννίκη (1210, 1233), για να διευθετηθούν οι αξιώσεις των λατίνων ιεραρχών και οι οικονομικές σχέσεις τους με τους Φράγκους βασιλείς. Τα αποτελέσματα των συνεδρίων όμως σε γενικές γραμμές ήταν φτωχά, αφού οι αποφάσεις τους δεν εφαρμόστηκαν.

Ειδικότερα στα νησιά, ο ορθόδοξος κλήρος μη έχοντας κεφαλή (με την εκδίωξη των ορθοδόξων επισκόπων), διοικήθηκε από τους λεγόμενους «πρωτοπαπάδες»,

ιερείς δηλαδή που είχαν ορισμένα προνόμια και μέσα για να ρυθμίσουν τα εσωτερικά θέματα της ορθόδοξης Εκκλησίας του τόπου τους.

Για κάποια περίοδο, πάντως, επιτράπηκε η παρουσία ορθόδοξου επισκόπου στην Κεφαλλονιά. Ο αριθμός των ορθόδοξων ιερέων περιορίστηκε και επιβλήθηκε η παρουσία τους σε τελετές της Καθολικής Εκκλησίας (όπως και καθολικών κληρικών σε ορθόδοξες τελετές).

Ένας άλλος μεγάλος κίνδυνος που απείλησε την ελληνική Εκκλησία κατά την περίοδο αυτήν, ήταν η παρά λίγο διάσπασή της. Συγκεκριμένα, μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, ο Πατριάρχης ακολούθησε τον αυτοκράτορα και εγκαταστάθηκε στη Νίκαια της Βιθυνίας.

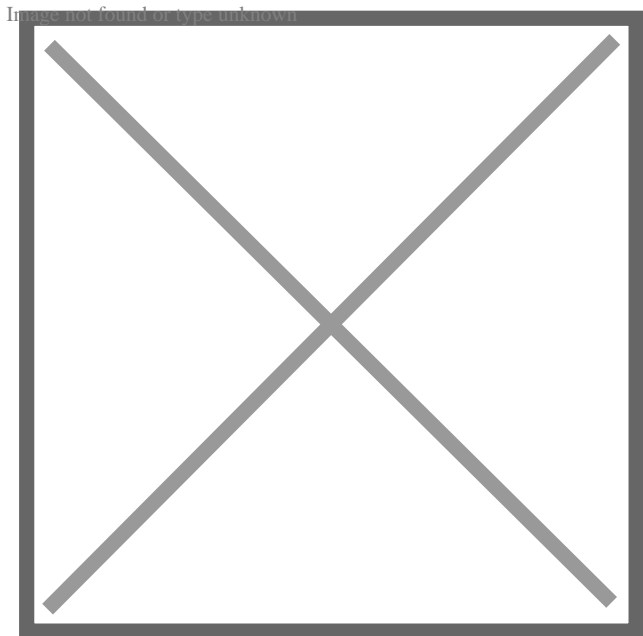
Ο αυτοκράτορας της Νίκαιας, Ιωάννης Γ' Βατάτζης (1222-1254).

Από την άλλη πλευρά, ο Δεσπότης της Ηπείρου Θεόδωρος Δούκας Άγγελος Κομνηνός πέτυχε να επεκτείνει τα όρια της ηγεμονίας του μέχρι τη Θεσσαλονίκη, εκδιώκοντας τους Φράγκους. Στο πλευρό του είχε τον αρχιεπίσκοπο Αχρίδας Δημήτριο Χωματιανό, ο οποίος αρχικά δραστηριοποιήθηκε ανεξάρτητα από τον Πατριάρχη και αργότερα έστεψε τον Θεόδωρο ως «αυτοκράτορα των Ρωμαίων», αμφισβητώντας δηλαδή τη θέση του εξόριστου στη Νίκαια αυτοκράτορα και αναλαμβάνοντας ο ίδιος ρόλο Πατριάρχη.

Από τη Νίκαια, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός συγκάλεσε σύνοδο και απέρριψε τις αξιώσεις του Δημητρίου, αποδοκιμάζοντας τις ενέργειές του. Η ήττα του Θεοδώρου από τους Βουλγάρους (1230) ενταφίασε οριστικά τις φιλοδοξίες του Δημητρίου.

Μετά την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Παλαιολόγους, έγινε

προσπάθεια να επιτευχθεί η ένωση μεταξύ των δύο Εκκλησιών. Παρά τις μεγάλες προσπάθειες της αυτοκρατορικής διπλωματίας, η οποία προσέβλεπε σε ενίσχυση από τη Δύση έναντι της τουρκικής εξάπλωσης, αυτό δεν κατέστη δυνατό, αφού στα λαϊκά στρώματα η δυσπιστία κατά των Καθολικών είχε διογκωθεί μετά τη δυσάρεστη εμπειρία της Φραγκοκρατίας.

Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς.

Στα μέσα του 14ου αιώνα η ελληνική Εκκλησία ταλαιπωρήθηκε από τις λεγόμενες «ησυχαστικές» έριδες, που αφορούσαν κυρίως την προσευχή των μοναχών και τη φύση των θείων ενεργειών. Μεγάλες προσωπικότητες της εποχής ενεπλάκησαν στις έριδες αυτές, από τις οποίες ξεχωρίζει οπωσδήποτε αυτή του Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης αγίου Γρηγορίου Παλαμά.

Και αν στην προηγούμενη περίοδο αναδείχθηκε ο Άθως, στην εποχή αυτή αναδεικνύονται ως πνευματικά κέντρα του Ελληνισμού τα Μετέωρα, η Θεσσαλονίκη και ο Μυστράς, που προσέλκυαν τα πιο λαμπρά μυαλά της εποχής. Λίγο πριν την εκπνοή της περιόδου αυτής έγινε στη Φερράρα και τη Φλωρεντία της Ιταλίας μια ακόμη προσπάθεια για ένωση. Και αυτή είχε όμως την ίδια κατάληξη. Έτσι, τα οθωμανικά στρατεύματα κατέλαβαν όλο σχεδόν τον ελληνικό χώρο, εκτός από λίγες κτήσεις, οι οποίες με εξαίρεση τα Επτάνησα θα περιέρχονταν και αυτές την επόμενη περίοδο στην τουρκική κυριαρχία.

[Αν θέλετε να διαβάσετε όλο το άρθρο πατήστε εδώ](#)